

Voldoende capaciteiten en toch onvoldoendes?

Voorkom dat het misgaat in het voortgezet onderwijs

Michiel gaat met een havo-/vwo-advies naar het voortgezet onderwijs en komt in een gemengde brugklas terecht. In het tweede schooljaar wordt duidelijk, dat slechts 5 van de 30 leerlingen doorstromen naar het vwo; het overgrote deel gaat naar de havo.

Hebben de meeste leerlingen uit deze klas misschien geen "vwo-IQ"? Dat is mogelijk en dan is er niets mis. Maar... er blijken ook onduidelijkheden bij ouders te bestaan, wat betreft de verwachtingen t.a.v. de begeleiding door school. Lees hoe het bij Michiel bijna misging en doe er uw eigen voordeel mee. Een gewaarschuwd mens telt immers voor twee.

Beschrijving van gebeurtenissen

Michiel en zijn ouders zijn de basisschool na 8 jaar wel een beetje zat.

In groep 6 waren er veel leerkrachtwisselingen geweest en werd de groep als "druk" bestempeld. Michiels cijfers waren in dat jaar ook flink naar beneden gegaan. Zijn ouders besloten toen het heft in eigen hand te nemen en een particuliere bijlesgever in te schakelen. Gelukkig stegen Michiels cijfers daarna (in groep 7 en 8) weer. Desondanks kostte het de ouders veel moeite om de leerkracht van groep 8 bij het "voorlopig adviesgesprek" te overtuigen van Michiels capaciteiten. "Gezien zijn cijfers in groep 6 namelijk..."

Afijn, gelukkig scoort Michiel hoog op de NIO-toets en uiteindelijk verlaat hij de basisschool met een havo-vwo-advies! Doel bereikt, een nieuwe start.

De nieuwe school is fantastisch: in de voorlichting (de informatieavond, de website, ...) wordt gesproken over extra begeleiding van de nieuwe leerlingen en studielessen van een eigen mentor, die waakt over het wel en wee van elk kind, dat aan hem/haar is toevertrouwd. Als het nodig is, zal de mentor contact opnemen met ouders. Michiels ouders zijn de basisschoolperikelen al snel vergeten en Michiel... die heeft er zin in!

Het eerste jaar verloopt naar tevredenheid. Er wordt voldoende tijd besteed aan de kennismaking en de sfeer in de groep. Michiel voelt zich prettig in de klas en maakt nieuwe vrienden. Zoals beloofd, krijgen de leerlingen begeleiding bij het invullen van hun agenda en wordt er gesproken over hoe je bijv. Engelse woordjes op een handige manier kunt leren. Michiel haalt in het eerste halfjaar hoge cijfers, maar daarna wordt dat minder. Zijn ouders ontdekken, dat Michiel veel tijd op zijn kamer aan computerspellen besteedt i.p.v. aan zijn huiswerk. De computer verhuist naar de woonkamer en Michiel gaat uiteindelijk toch, met alleen maar voldoende, over.

In de tweede klas krijgen de leerlingen meer huiswerk, maar Michiel lijkt alles onder controle te hebben. Hij laat zich regelmatig door zijn ouders overhoren en die krijgen de indruk dat hij op een goede manier bezig is. Totdat... er een paar dikke onvoldoendes op het "Magister" verschijnen. Bezorgd gaan Michiels ouders naar de tien-minutenavond. Ze spreken met de wiskunde- en biologieleeraar, maar die kunnen niet aangeven waar Michiels lage cijfers vandaan komen. Aan hun lessen ligt het in elk geval niet. Een door de ouders aangevraagd gesprek met de mentor, die "als het nodig is, contact zou opnemen met de ouders", levert ook geen duidelijke verklaring op van de lage cijfers. Heeft Michiel soms moeite met het toegenomen tempo? De ouders beloven het daar in een gesprek met Michiel over te hebben.

Gespreksfragment ouders (O) – Michiel (M):

O: Heb je misschien moeite met het toegenomen tempo?

M: Welnee! Alleen kregen we veel te weinig tijd voor het wiskundeproefwerk.

O: Mogen we je proefwerk eens zien dan?

M: Dat kan niet: je mag het proefwerk niet mee naar huis nemen van de meester.

Michiels ouders staan voor hun gevoel met hun rug tegen de muur: het lukt ze maar niet om erachter te komen, waar de lage cijfers ineens vandaan zijn gekomen. Michiel wijst naar school en school wijst naar Michiel... De ouders maken zich zelfs al zorgen, of Michiel wel op deze school zal kunnen blijven ná dit schooljaar. Waren ze in groep 8 dan toch te veeleisend geweest? Hadden ze beter naar de bedenkingen van de leerkracht moeten luisteren? Onzekerheid speelt hen parten.

Ten einde raad bellen ze de hun bijlesgever weer, nu met de vraag of die misschien kan achterhalen wat er misgaat.

Bijlesgever/coach

Gesprek bijlesgever (B) – Michiel (M):

"Mag ik je wiskundeschrift eens zien? Ik zie dat niet alle opgaven gemaakt zijn."

"Ja, maar die snapte ik niet."

"En de opgaven die je wel hebt: heb je die nagekeken?"

"Nee, dat doen we nooit."

"Dat doen jullie nooit? "

"Nee, we hebben ook geen antwoordenboekjes in de klas. "

"Bespreken jullie de opgaven dan?"

"Soms."

"Hoe zien de lessen er verder uit?"

"Meestal mogen we alvast aan het huiswerk beginnen. Dan hoef je thuis niet meer zoveel te doen."

Logisch, dat Michiel en zijn klasgenoten door hard te werken in de les, hun huiswerk proberen te beperken. Overzien kinderen op die leeftijd het gevolg, namelijk dat hun werk uiteindelijk (voor het proefwerk) niet nagekeken is en dus zo goed als voor niets is gemaakt? Blijkbaar niet.

De bijlesgever maakt de volgende afspraken met Michiel:

1. Je laat zien dat je alle opdrachten gemaakt heb (aan de bijlesgever in de volgende les, maar ook aan de wiskundeleraar) en je vraagt de leerkracht om een nakijkboekje.
2. Je kijkt al je werk na.
3. Je probeert fout beantwoorde vragen te verbeteren en vraagt (aan de bijlesgever of aan de leerkracht) uitleg van alles, wat je niet snapt.

Na enkele bijlessen te hebben gewerkt aan het verbeteren van de wiskundesituatie, blijkt met biologie hetzelfde aan de hand te zijn: Michiel maakt hier en daar wat sommen in zijn werkboek (de leerkracht controleert 1x per jaar namelijk hoe je werkboek eruit ziet en geeft daar een cijfer voor, dat meetelt), maar geen enkele opdracht is nagekeken.

Er komt een afspraak bij:

4. De vorige afspraken gelden vanaf nu voor alle vakken. Wordt gecontroleerd!

Natuurlijk komen er een hoop "ja-maars" van Michiels kant: in de les was er geen tijd om het werk na te kijken, want juf wilde *die les* enkele belangrijke dingen uitleggen (alsof er in de les daarna weer geen mogelijkheid was om het werk na te kijken), de nakijktijd was in de les van meester X altijd zo beperkt (of werd er in de les teveel gekletst i.p.v. nagekeken?), ...

De bijlesgever gaat niet tegen Michiels bezwaren in. Hij luistert alleen en komt dan met afspraak 5:

5. Hoe je het doet, doe je het, maar *jij* bent degene die verantwoordelijk is dat je werk wordt gemaakt en nagekeken. De verantwoording ligt bij jou.

En dan "ineens" komen de ideeën van Michiels kant: hij kan de antwoorden in de les ook wel snel fotograferen met zijn mobieltje en thuis verder bekijken, op woensdagmiddag is er op school een extra mogelijkheid om werk na te kijken en te bespreken, ...

U raadt het vervolg al: Michiels cijfers gaan al snel weer omhoog en uiteindelijk gaat hij, als een van de weinigen in zijn klas, naar het vwo.

Conclusie

Veel ouders vertrouwen in de tweede klas wellicht nog (te)veel op de ondersteuning vanuit school. Niet geheel onbegrijpelijk, want "ondersteuning" was het kernwoord dat in alle voorlichting (een jaar eerder) telkens naar voren kwam.

Mogelijk heeft de school onvoldoende duidelijk gemaakt, dat "ondersteuning" in het tweede jaar vooral plaatsmaakt voor "schifting": de school wil in het tweede jaar beoordelen of een leerling de juiste studiehouding bezit, om door te stromen naar het vwo. Zelfstandigheid is natuurlijk heel belangrijk.

Echter: de zelfstandigheid is op deze leeftijd nog volop in ontwikkeling en kan van buitenaf behalve aangeboord, ook begeleid en gevoed worden.

Hopelijk bouwt u, wat dit betreft, niet voor 100% op school, maar bent u vooral zelf ook een goede coach voor uw kind.

Jeroen Rouwendaal